

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
dos. Zaur Məmmədov
"____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050807-Sosial iş

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Sosial işdə riyazi metodları

Fənn proqramı: 050807-" Sosial işdə riyazi metodlar" Bakı, 2015-ci il ARTN-nin 91 sayılı əmri ilə BBU-da təstiq edilmişdir
Kodu: İPF-B01

Tədris ili: III (2025-2026) semestr: V

Tədris yükü: Ümumi-120 saat; Auditoriya saati -45 saat (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: *prof. Hüseynzadə Rəfət Lətif oğlu*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Ə. Məmmədov k.19

E-mail ünvanı: prof.rufat@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Ермолаев-Томин О. Ю. Математические методы в психологии, учебник, М., Юрайт, 2019, 235 с.
2. Наместникова И.В. Методы исследования в соц. работе. Учебник. М., Юрайт. 2014
3. Павленок П.Д..Методология и теория социальной работы: Учебное пособие М.: ИНФРА-М, 2011. - 267 с
4. Пантук, И. В. Методы и технологии социальной работы. учебник, Минск : БГУ, 2014. 301 с.
5. Торопов Б. А., Болтачев Э. Ф., Баранов В. В. Математические методы исследования социальных систем: учебное пособие – М.: Академия управления МВД России, 2020. – 80 с
7. Флягина В. Ю.Методика исследований в социальной работе: учебное пособие. Москва, Берлин: Директ-Медиа, 2016, 546 стр.
8. Холостова Е.И. Соц. работа: история, теория, практика. Уч. пособие. - М., ЮРАЙТ, 2011
9. Черникова, Е.Г. Методика исследования в социальной работе : учебное пособие / Е.Г. Черникова. – Челябинск : Изд-во Челяб. гос. пед. ун-та, 2011. – 145 с.

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisindən öncə hər hansı fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda digər fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

"Sosial işdə riyazi metodları" fənni sosial iş prosesinin öyrənilməsi və onun həyata keçirilməsi zamanı riyazi metodlarından necə istifadə etməyin qaydalarını öyrədir. Tələbələri sosial iş təcrübəsi zamanı zəruri olan etik, bilik, bacarıq və vərdişləri inkişaf etdirmək, riyazi metodların köməyiylə ailə və qruplarla sosial işdə müdaxilə metodları haqqda məlumatlandırmaq, tələbələri böhran vəziyyətlərində müxtəlif müdaxilə üsulları ilə tanış etmək və s. fənnin tədrisinin əsas məqsədlərindən biri hesab edilir. Həmçinin tədris kursu "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət fənləri" kafedrası nəzdində psixoloji və pedaqoji yönümlü ixtisasların tədris planı çərçivəsində işlənmişdir. Tədris planına uyğun olaraq bu kurs bakalavr səviyyəsinin tələbələri üçün müstəqil fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi 3 tədris ilinin V semestrində 45 saat (30 s. müəhazirə, 15 s. məşğələ) nəzərdə tutulur.

Kursun tədrisində ilk növbədə "sosial işdə riyazi metodlar" mövzusu, vəzifələri, əsas problemləri, prinsipləri ayrı-ayrı bölmələri barədə izahlara yer verilir. Tələbələr fənni öyrənməklə sosial işlə bağlı zəruri biliklərə yiyələnəcəklər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminarın nəticələrinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
 -9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
 -8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
 -7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
 -6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
 -5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
 -4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
 - 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
 - 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
 -0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə(imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat , seminar 15 saat. Cəmi: 45 saat

№	Keçirilən mövzuların məzmunu	Müh.	Sem.	Tarix
1	Mövzu1. Riyazi metodların mahiyyəti. Sosial işdə riyazi metodlardan istifadə zərurəti Plan: 1. Riyaziyyat elminin mahiyyəti barədə qısa məlumat. 2. Riyazi metodların xüsusiyyətləri. 3. Sosial işin mahiyyəti. 4. Sosial işin yerinə yetirilməsi üçün vacib olan metodlardan bəzi nümunələr.	2		
2	Mövzu 2. Sosial iş üçün zəruri olan informasiyaların toplanması metodları. Bu metodlarda istifadə olunan riyazi üsullar. Plan: 1. Sosial iş üçün zəruri olan informasiya tipləri(ideyalar; sosial problemlər; layihələr; yol xəritələri, Fəaliyyət Proqramları; tapşırıqlar; rəsmi sənədlərdəki məlumatlar; KİV-lərdəki, sosial şəbəkələrdəki məlumatlar; sosioloji araşdırmalar və s.). 2. Bu informasiyaların toplanması metodları. 3. Bir neçə tip informasiyanın toplanması zamanı riyazi üsullardan istifadə üzrə misallar.	2	2	
3	Mövzu 3. Kəmiyyət və keyfiyyət dəyişənləri, onların ölçülməsinə olan ehtiyac. Plan: 1. Kəmiyyət dəyişənləri barədə ətraflı məlumat. 2. Keyfiyyət dəyişənləri barədə ətraflı məlumat. 3. Dəyişənlərin, toplanmış məlumatların təhlili zamanı onların ölçülə bilən olması zərurəti. 4. Kəmiyyət və keyfiyyət dəyişənlərinin ölçülə bilməsinin mahiyyəti.	2		
4	Mövzu:4. Müxtəlif tipli ölçmə şkalaları. Bu şkalalardan sosial işdə istifadə qaydaları. Plan: 1. Nominal şkalalar. 2. Nizamlanmış şkalalar. 3. İnterval şkalalar. 4. Miqdari şkalalar.	2		
5	Mövzu 5. Müxtəlif statistik xarakteristikalar və onlardan sosial işdə istifadə. Plan:			

	1. Orta qiymət, onun mahiyyəti və hesablanması qaydası. Ədədi orta, həndəsi orta. 2. Statistik sıralar və statistik paylanmalar.razmax sıra 3. Median, moda xarakteristikalarının mahiyyəti, hesablanması qaydası. 4. Statistik cədvəllər.	2	2	
6	Mövzu 6. Məlumatların etibarlılıq dərəcəsinin riyazi üsullarla öyrənilməsi metodları. Plan: 1. Məlumatın etibarlılığı problemi. 2. Sosial işdə məlumatın etibarlılığı zərurəti. 3. Statistika sarpma anlayışı və onun öyrənilməsinin əhəmiyyəti. 4. Etibarlılıq intervalı ilə bağlı müxtəlif yanaşmalar.	2		
7	Mövzu7. Hipotezlərin(elmi fərziyyələrin) müxtəlif riyazi metodlarla yoxlanmasına olan ehtiyac. Plan: 1. Hipotez(elmi fərziyyə) barədə məlumat. 2. Hipotezlərin yoxlanmasının əhəmiyyəti. 3. Hipotezlərin yoxlanması üçün meyarlar.	2	2	
8	Mövzu 8. Müxtəlif tipli dəyişənlər arasında qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsi zərurəti. Plan: 1. Dəyişənlər arasında qarşılıqlı əlaqənin mahiyyəti. 2. Qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsinə olan ehtiyac. 3. Qarşılıqlı əlaqələri xarakterizə edən statistik paylanmalar, cədvəllər, qrafiklər 4. Sosial işdə qarşılıqlı əlaqələrin təhlili əsasında fəaliyyət	2	2	
9	Mövzu 9. Korrelyasiya asılılığının mahiyyəti. Bu asılılığın öyrənilməsində istifadə olunan riyazi formullar. Plan: 1. Korrelyasiya asılılığının mahiyyəti 2. Funksional və korrelyasiya asılılığının fərqi 3. Korrelyasiya asılılığının təsviri. 4. Korrelyasiya asılılığı hesablama metodları.	2	2	
10	Mövzu10. Məlumatların toplanmasında informasiya nəzəriyyəsindən istifadə zərurəti. Entropiya anlayışının mahiyyəti. Entropiyanın hesablanması qaydası. Plan: 1. İnformasiya nəzəriyyəsi barədə məlumat. 2. İnformasiyaların riyazi metodlarla öyrənilməsi imkanları 3. Entropiya – qeyri müəyyənlik ölçüsü kimi. 4. Sosial işdə entropiyanın öyrənilməsinin əhəmiyyəti.	2	2	
11	Mövzu11. İnformasiya əmsalları. İnformasiya və korrelyasiya əmsallarının qarşılıqlı müqayisəsi. Plan: 1. Entropiya və informasiya; 2. İnformasiyanın hesablanması qaydaları. 3. Çoxölçülü informasiyalar və onların hesablanması qaydaları. 4. İnformasiya əmsalı və onun mahiyyəti.	2		
12	Mövzu12. Qraflar nəzəriyyəsi. Dəyişənlər arasında qarşılıqlı əlaqələri əks etdirən qrafların qurulması metodları. Plan: 1. Qraflar nəzəriyyəsi barədə məlumat. Əsas anlayışlar. 2. Dəyişənlər arasında qarşılıqlı əlaqələrin təsvir edilməsində qraflardan istifadə. 3. İstiqamətlənmiş və istiqamətlənməmiş qraflar. 4. Markov zənciri haqda.	2	2	

13	Mövzu13. Qraflar əsasında müqayisəli təhlillərin aparılması. Sosial iş üçün daha mühüm olan “mərkəzi informativ dəyişənlərin” müəyyən edilməsi və onlar əsasında təhlillərin aparılması qaydaları. Plan: 1. Hər bir sosial işin, social davranışın qrafların köməyi ilə təsviri. 2. Qrafların müqayisə edilməsi qaydası. 3. Qraf üzrə dəyişənlərin informativlik dərəcəsinin müəyyən edilməsi. 4. “Mərkəzi informativ dəyişənlər” üzrə təhlillərin aparılma qaydaları.	2		
14	Mövzu 14. Sosial iş üzrə riyazi modellərin qurulması Plan: 1. Riyazi model anlayışının izahı. 2. Sosial işdə riyazi modellərin qurulmasına ehtiyac. 3. Sosial işdə istifadə geniş şəkildə edilən müxtəlif riyazi modellər, metodlar. 4. Konkret sosial iş üzrə riyazi modellərin qurulmasına aid misallar.	2	1	
15	Mövzu 15. Sosial işdə qeyri-səlis riyaz metodlardan istifadənin üstünlükləri. Plan: 1. L. Zadə haqda məlumat. 2. Qeyri-səlis riyaziyyat və ona olan ehtiyac. 3. Sosial işdə qeyri-səlis riyaziyyata olan ehtiyac. 4. Ahəngyol elmi və qeyri-səlis riyaziyyat.	2		
	Cəmi: 45 saat	30s.	15s.	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Fənnin tədrisinin məqsədi, tələbələrin riyazi metodlardan necə istifadə edilməsi barədə əhatəli biliklərlə tanış etmək, sosial işdə tətbiqi vacib olan riyazi metodları onlara öyrətmək və bu metodlardan istifadə edə bilmək üçün onlara müvafiq ixtisas bilikləri və peşə fərdi işlərini dərindən aşılamaqdır.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Sosial işdə riyazi metodların istifadə qaydalarını öyrənir;
- Sosial işin tətbiqi sahəsində zəruri olan metodlar haqqında məlumatları mənimsəyir;
- Müxtəlif problemləri araşdırarkən vacib məlumatları analiz, təhlil etmək, riyazi tədqiqatla əlaqələndirmək metodlarına yiyələnir;
- Sadə və mürəkkəb riyazi metodları sosial iş prosesi zamanı keyslərə uyğun tərtib etmək yollarını öyrənir;
- Sosial işdə müdaxilə metodologiyalarının riyazi üsullarının praktik tətbiqi yollarını mənimsəyir;

XIII. Fənn üzrə imtahan sualları

1. Riyaziyyat elminin mahiyyəti barədə qısa məlumat.
2. Riyazi metodların xüsusiyyətləri.
3. Sosial iş sisteminin mahiyyəti.
4. Sosial işin yerinə yetirilməsi üçün vacib olan metodlardan bəzi nümunələr.
5. Riyazi metodlardan istifadə zamanı kompüter mühüm vasitə kimi.
6. Sosial iş üçün zəruri olan informasiya tipləri(ideyalar; sosial problemlər; layihələr; yol xəritələri, Fəaliyyət Proqramları; tapşırıqlar; rəsmi sənədlərdəki məlumatlar; KİV-lərdəki, sosial şəbəkələrdəki məlumatlar; sosioloji araşdırmalar və s.).
7. Riyazi metodların sosial işdə tətbiqinə dair misallar.
8. Kəmiyyət və keyfiyyət dəyişənləri.
9. Müxtəlif tipli ölçmə şkalaları haqqında ümumi məlumat.
10. Ölçmə şkalalardan sosial işdə istifadə qaydaları.
11. Nominal və nizamlanmış şkalalar.
12. İnterval və miqdarı şkalalar.
13. Müxtəlif statistik xarakteristikalar və onlardan istifadə qaydaları.
14. Məlumatların etibarlılıq dərəcəsinin riyazi üsullarla öyrənilməsi metodları.
15. Hipotezlərin (elmi fərziyyələrin) müxtəlif riyazi metodlarla yoxlanmasına olan ehtiyac.
16. Sosial işdə dəyişənlər arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsi.
17. Korrelyon asılılığın mahiyyəti.
18. Funksional və korrelyon asılılığın fərqi.
19. İnformasiya nəzəriyyəsi barədə məlumat.
20. İnformasiyaların riyazi metodlarla öyrənilməsi imkanları.
21. Entropiya – qeyri müəyyənlik ölçüsü kimi.

22. Sosial işdə entropiyanın öyrənilməsinin əhəmiyyəti.
23. Qraflar nəzəriyyəsi barədə ümumi məlumat.
24. Qrafların mahiyyəti- əsas anlayışlar.
25. Dəyişənlər arasında qarşılıqlı əlaqələrin əks etdirilməsində qraflardan istifadə.
26. Sosial iş zamanı toplanmış informasiyalar əsasında qurulmuş qrafların təhlil və sosial işin yerinə yetirilməsi üçün əhəmiyyəti.
27. Model anlayışı.
28. Sosial iş üzrə riyazi modellərin qurulması.
29. Lütifadə haqqında məlumat.
30. Sosial işdə qeyri-səlis riyazi metodlardan istifadə.

XIV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. Riyazi metodların xüsusiyyətləri.
2. Sosial iş sisteminin mahiyyəti.
3. Sosial işin yerinə yetirilməsi üçün vacib olan metodlardan bəzi nümunələr.
4. Riyazi metodlardan istifadə zamanı kompüter mühüm vasitə kimi.
5. Sosial iş üçün zəruri olan informasiya tipləri(ideyalar; sosial problemlər; layihələr; yol xəritələri, Fəaliyyət Proqramları; tapşırıqlar; rəsmi sənədlərdəki məlumatlar; KİV-lərdəki, sosial şəbəkələrdəki məlumatlar; sosioloji araşdırmalar və s.).
6. Riyazi metodların sosial işdə tətbiqinə dair misallar.
7. Kəmiyyət və keyfiyyət dəyişənləri.
8. Müxtəlif tipli ölçmə şkalaları haqqında ümumi məlumat.
9. Nominal və nizamlanmış şkalalar.
10. İnterval və miqdarı şkalalar.

II Kollektiv sualları

1. Müxtəlif statistik xarakteristikalar və onlardan istifadə qaydaları.
2. Məlumatların etibarlılıq dərəcəsinin riyazi üsullarla öyrənilməsi metodları.
3. Hipotezlərin(elmi fərziyyələrin) müxtəlif riyazi metodlarla yoxlanmasına olan ehtiyac.
4. Sosial işdə dəyişənlər arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsi.
5. Korrelyon asılılığın mahiyyəti.
6. Funksional və korrelyon asılılığın fərqi.
7. İnformasiya nəzəriyyəsi barədə məlumat.
8. İnformasiyaların riyazi metodlarla öyrənilməsi imkanları.
9. Sosial işdə entropiyanın öyrənilməsinin əhəmiyyəti.
10. Qraflar nəzəriyyəsi barədə ümumi məlumat.

“Sosial işdə riyazi metodları” fənninin sillabusu 050807-“ Sosial iş” ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllim:

prof. R.L.Hüseynzadə

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev